

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเพื่อพัฒนาครูในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 3 ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 และ 2) เพื่อพัฒนาครูผู้สอนโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ให้สามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551

สำหรับขอบเขตการวิจัย มีดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ในโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 3 จำนวน 7 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 กลยุทธ์การพัฒนา ใช้วิธีการฝึกอบรมและการนิเทศ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 โดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ

2.2 การพัฒนาหลักสูตรภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรของ สุธี วรประดิษฐ์ ใน 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาสถานการณ์ก่อนการพัฒนาหลักสูตร (Context analysis) การดำเนินการพัฒนาหลักสูตร (Developing curriculum) การนำหลักสูตรไปใช้ (Implementation) และการติดตามผล (Evaluation)

3. ขอบเขตด้านวิธีการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำหลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action research principle) ตามแนวคิดของ เคมมิสและแม็กเท็ทการ์ท มาใช้ในการพัฒนาครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศติดตาม และมีการดำเนินการเป็นวงรอบ (Spiral) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection)

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยดำเนินการในช่วงเดือน กรกฎาคม – ธันวาคม 2551

ในส่วนของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 5 ชุด ประกอบด้วย

1. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ เป็นแบบประเมินก่อนและหลังการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อใช้ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา
 2. แบบวิเคราะห์หลักสูตร เป็นแบบวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ที่ใช้ในกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ
 3. แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นแบบสังเกตที่ใช้ในการประเมินผล โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ
 4. แบบประเมินหลักสูตร เป็นแบบประเมินที่ผู้เชี่ยวชาญใช้ประเมินหลักสูตรที่ครูกลุ่มเป้าหมายพัฒนาขึ้นจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ
 5. แบบสังเกตการสอนด้วยแผนการสอนที่พัฒนาขึ้นจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ
- สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล มีหลักเกณฑ์ดังนี้
1. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนก่อนและหลังการอบรม เป็นการนำคะแนนจากการทดสอบก่อนการอบรมและหลังการอบรมนำมาเปรียบเทียบกัน โดยใช้สถิติ t - test
 2. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเชิงประเมินจากการสังเกตการสอน เป็นการวิเคราะห์ระดับค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
 3. การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงข้อค้นพบในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Description) ที่ได้จากการสังเกต ซึ่งนำไปสู่การสรุปผลการศึกษาค้นคว้า

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาครูโดยใช้การอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นกลยุทธ์การพัฒนา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งการฝึกปฏิบัติด้านทักษะเพื่อพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และใช้การนิเทศติดตาม

เป็นกลยุทธ์ในการติดตามการทดลองสอน ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่ต่อเนื่องจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 สรุปได้ว่า การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการที่มีกิจกรรมการบรรยายให้ความรู้ และกิจกรรมฝึกวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีความรู้เพิ่มขึ้นจากการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความเข้าใจในหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาทั้งที่เป็นหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ทั้งในด้านสาระสำคัญ ข้อแตกต่าง จุดเด่นและข้อจำกัด บริบทของ โรงเรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตร และแนวทางการพัฒนาหลักสูตร

2. ผลการพัฒนาครูผู้สอน ให้สามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาวิชาภาษา ต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 สรุปได้ว่า การดำเนินการ พัฒนาในวงรอบที่ 1 โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการที่มีกิจกรรมการเขียนหลักสูตรสถานศึกษา การ นำเสนอหลักสูตรสถานศึกษา และการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ และการนิเทศติดตามงานที่มี กิจกรรมการทดลองสอนและการนิเทศ พบว่า ครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายสามารถพัฒนา หลักสูตรหลักสูตรสถานศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ รวมทั้งพัฒนาไปเป็น ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ และนำไปทดลองสอนได้ แต่การประเมินผลการทดลองสอนพบว่า ควรมีการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ด้านเวลา เนื้อหา สื่อและกิจกรรมของแผนการจัดการ เรียนรู้ในบางแผนที่มีผลความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง และจากการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยการประชุมเพื่อวิเคราะห์ข้อบกพร่องของแผนการจัดการเรียนรู้จากข้อมูลที่ได้จากแบบ ประเมินแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะนำมาเสนอในที่ประชุมอีกครั้ง ซึ่งภายหลังจากครู กลุ่มเป้าหมายได้ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้และนำกลับมาเสนอต่อที่ประชุม ที่ประชุมเห็นว่า ครูกลุ่มเป้าหมายได้ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้จนสมบูรณ์ จนมีข้อสรุปว่าการดำเนินการของ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ได้รูปแบบตัวอย่าง แผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นมา

การอภิปรายผล

การพัฒนาครูในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ของโรงเรียนบ้านบัวขาว (วันครู 2500) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยใช้กลยุทธ์

การพัฒนาด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศติดตาม และมีกิจกรรม 5 กิจกรรม คือ การบรรยายให้ความรู้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การนำเสนอหลักสูตรสถานศึกษา การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ และการทดลองสอนและการนิเทศ ผู้วิจัยจึงได้อภิปรายผลการวิจัยในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. การพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์การฝึกอบรม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และฝึกปฏิบัติด้านทักษะเพื่อพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ รวมทั้งสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ อันเป็นการพัฒนาที่ต่อเนื่องจากการพัฒนาหลักสูตร โดยผลการดำเนินการบรรลุตามเป้าหมาย ผลที่ได้นี้แสดงให้เห็นว่า การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นวิธีการหนึ่งในการนำมาพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาได้ เนื่องจากสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งมีทรัพยากรที่สำคัญในการสนับสนุนการฝึกอบรมให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การมีสถานที่ฝึกอบรม วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือหรือสื่อที่สามารถนำมาใช้สนับสนุนการฝึกอบรมได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้หลักการของการฝึกอบรมให้กับบุคคล ยังถือเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ปรับปรุงแก้ไขความรอบรู้ พัฒนาความคิดความเข้าใจให้สามารถอธิบายและขยายความรู้ที่มีนั้น ได้อย่างถูกต้องและกว้างขวางขึ้น นอกจากนี้กิจกรรมการฝึกอบรมยังสามารถพัฒนาทักษะได้ด้วย เพราะการพัฒนาทักษะด้วยกิจกรรมระหว่างการฝึกอบรมก็เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ควบคู่กับการบรรยายให้ความรู้ ดังนั้นการที่กลยุทธ์การฝึกอบรม มีทั้งการบรรยายให้ความรู้ และการมีกิจกรรมให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ปฏิบัติร่วมกันเป็นหมู่คณะ และเป็นรายกรณี จึงมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้พัฒนาครูให้มีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร และผลที่ได้นี้มีความสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาครูที่มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานอันสอดคล้องกับสภาพการทำงานขององค์กรทั้งในปัจจุบันและอนาคต (อรุณ รัถธรรม, 2540 : 24) กล่าวคือ การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครูในครั้งนี้ ทำให้ครูกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สอนกลุ่มสาระภาษาอังกฤษได้เกิดการพัฒนาความรู้ ทักษะ ตลอดจนเกิดการมีส่วนร่วมและความตื่นตัวในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงานในโรงเรียน โดยการพัฒนาความรู้ ทักษะ และทัศนคตินี้ได้กระทำภายใต้เงื่อนไขของโรงเรียน คือสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษรวมทั้งวิสัยทัศน์ พันธกิจ ทรัพยากร และเงื่อนไขภายนอกโรงเรียน คือ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ซึ่งถือได้ว่าเป็นการพัฒนาความรู้ ทักษะ และทัศนคติเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานด้านการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนในปัจจุบันและเงื่อนไขที่กำลังเกิดขึ้นในอนาคตนั่นเอง กลยุทธ์การฝึกอบรมนี้

ยังสอดคล้องกับวิธีการดำเนินการวิจัยของ มานิตย์ แสนหว้า (2546 : 93) ที่ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาบุคลากรในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และได้ใช้กลยุทธ์การพัฒนาโดยการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยมีกิจกรรมให้กลุ่มเป้าหมายได้กระทำร่วมกัน ซึ่งผลการวิจัยพบว่าผู้ร่วมศึกษามีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น และมีความกระตือรือร้นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ อันเป็นการแสดงให้เห็นว่ากลยุทธ์การฝึกอบรมที่มีกิจกรรมให้ความรู้และพัฒนาทักษะในรูปแบบกิจกรรม สามารถพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ และความต้องการที่จะพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ตนเองเกี่ยวข้อง

2. การนิเทศติดตาม เป็นกลยุทธ์ที่นำมาใช้ต่อเนื่องจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ จากผลการวิจัยที่ครูกลุ่มเป้าหมายได้นำหลักสูตรสถานศึกษาที่ร่วมกันพัฒนาขึ้น มาสร้างเป็นตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้และนำไปทดลองสอน พร้อมกับทำการประเมินผลนั้น นับได้ว่าเป็นขั้นตอนของการนิเทศติดตาม ที่แสดงถึงผลลัพธ์ที่ได้จากการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม การนิเทศติดตามผลที่ได้จากการวิจัยนี้ ถือเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาบุคลากรทางสถานศึกษา เช่นเดียวกับการฝึกอบรมได้อย่างได้ผล ทั้งนี้เนื่องจากการนิเทศติดตาม ถือเป็น การนำสิ่งที่พัฒนาขึ้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม แล้วให้ข้อมูลสารสนเทศในเชิงประเมินค่า ข้อเสนอแนะ หรือข้อคิดเห็น อันเป็นประโยชน์ต่อสิ่งที่พัฒนาขึ้นมา ซึ่งในที่นี้ก็คือหลักสูตรสถานศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 นั้นเอง ผลสะท้อนที่แสดงถึงความสำเร็จของการนำการนิเทศติดตามมาใช้ในการพัฒนาครูให้สามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้นี้ มีความสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาครู ที่กระทรวงศึกษาธิการระบุว่า การพัฒนาครูที่ดีควรมุ่งไปสู่พฤติกรรม การปฏิบัติของครู โดยมีความเข้มแข็งในเรื่องเป้าหมายและผลลัพธ์ที่น่าสนใจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 29) กล่าวคือ การพัฒนาครู นอกจากจะพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจ หรือความสามารถแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงพฤติกรรม การปฏิบัติด้วย ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ได้นำกลยุทธ์การนิเทศติดตามมาส่งเสริมให้ครูกลุ่มเป้าหมายได้ปฏิบัติการ สอนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์จากการประเมินค่า อันถือเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมของครูในด้านการปฏิบัติ อีกทั้งการนิเทศติดตามนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของพัฒนาบทบาทหน้าที่ของสคริเวน ที่ระบุว่า นอกเหนือจากครูต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนแล้ว ต้องมีทักษะการสอน ทักษะการประเมิน มีความสามารถในการพัฒนาวิชาชีพ และมีหน้าที่บริการอื่น ๆ เช่น การ

เข้าร่วมเป็นกรรมการหรือแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมของโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 29-31) กล่าวคือ การนิเทศติดตาม โดยให้ครูกลุ่มเป้าหมายมีบทบาทนั้น จะทำให้ครูได้พัฒนาในด้านทักษะการประเมิน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองในด้านหลักสูตรสถานศึกษาได้ นอกจากนี้การนำการนิเทศติดตามงานมาใช้เป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาครูยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติ แสนทวี (2546 : 84) ที่ได้วิจัยเพื่อพัฒนาบุคลากรในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนแห่งหนึ่งของจังหวัดยโสธร โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการและใช้การนิเทศภายในเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนา ซึ่งผลการวิจัยพบว่ากลยุทธ์ดังกล่าวสามารถพัฒนาให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นได้

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ต้องการพัฒนาครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาของครูกลุ่มเป้าหมายภายหลังจากได้รับการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม และครูกลุ่มเป้าหมายยังได้ร่วมกันเขียนหลักสูตรสถานศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้ตามเป้าหมาย โดยทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นอย่างดี สามารถร่วมกันทำหลักสูตรสถานศึกษาได้ตามที่กำหนด สามารถนำประสบการณ์การอบรมมาใช้ในการทำหลักสูตรสถานศึกษา จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาครูได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ คือครูกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรที่ศึกษา และความสำเร็จนั้นเกิดขึ้นมาจากการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาครูในครั้งนี้ ได้มีการวางแผนและดำเนินการเป็นขั้นตอน จึงสามารถพัฒนาครูให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ได้ ประกอบเข้ากับการที่ครูกลุ่มเป้าหมายมีความรู้เดิมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรอยู่แล้ว เมื่อนำมาพัฒนาโดยให้ความรู้ และลงมือปฏิบัติในสภาพแวดล้อมที่กำหนด ก็จะสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นให้ครูได้ใช้ความรู้ ความสามารถ และความคิดความเชื่อเดิมออกมาอย่างเต็มที่ เพราะการอบรมให้ความรู้ถือเป็นกระบวนการที่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลอย่างมีระบบ เกิดการเรียนรู้ เสริมสร้างทักษะ และเมื่อได้มีกิจกรรมที่กระทำร่วมกันก็ได้มีการแลกเปลี่ยนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้ความรู้ความเข้าใจของผู้เข้ารับการอบรมมีการพัฒนาร่วมกัน ไปได้อีก ที่สำคัญคือ การอบรมนี้เมื่อได้รับคำแนะนำจากวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องนั้น ๆ เป็นการเฉพาะ ก็ย่อมจะสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับการอบรม และได้รับการชี้แนะที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์กว่า การเรียนรู้ด้วยตัวเอง การที่ครูกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาเพิ่มขึ้นจากกิจกรรมการฝึกอบรมนี้ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ การฝึกอบรม ที่ สมคิด บางโม (2540 : 15) และ พัฒนา สุขประเสริฐ (2540 : 5 – 7) ได้กล่าวไว้

ว่า การฝึกอบรม นอกจากจะสามารถเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติแล้ว ยังมีประโยชน์ในด้านการได้รับโอกาสเรียนรู้จากวิทยากร การได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างบุคลากร การพัฒนาการทำงานเป็นกลุ่ม การขยายความรับผิดชอบด้านงานมากขึ้น และความมั่นใจในการทำงาน จากแนวคิดนี้กล่าวได้ว่า การที่ครูกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษามากขึ้น ย่อมเกิดขึ้นจากการได้รับการฝึกอบรมนั่นเอง ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติ แสหนวี (2546 : 84) ที่ได้วิจัยเพื่อพัฒนาบุคลากรในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนแห่งหนึ่งของจังหวัดยโสธร โดยใช้การอบรมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าครูมีความรู้ ความสามารถมากขึ้นภายหลังจากผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ

4. วัตถุประสงค์การวิจัย ที่ต้องการพัฒนาครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ให้สามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาวิชาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ครูกลุ่มเป้าหมายสามารถร่วมกันพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้สำเร็จ และได้สร้างตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปทดลองสอนได้จริง จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาครูได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ คือ ครูกลุ่มเป้าหมายสามารถพัฒนาหลักสูตรการศึกษาได้ และความสำเร็จนั้นเกิดขึ้นมาจากการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศติดตาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการอบรมเชิงปฏิบัติการ นอกจากจะมีการให้ความรู้โดยวิทยากรแล้ว ยังได้ให้ครูกลุ่มเป้าหมายได้ฝึกวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่บังคับใช้อยู่ และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปรับปรุงขึ้นมาใหม่ ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเห็นภาพที่ชัดเจนเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและสาระต่าง ๆ ของหลักสูตร นอกจากนั้น การวิเคราะห์ยังได้กำหนดให้พิจารณาถึงความจำเป็นและความต้องการของสถานศึกษา และแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้มีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน โดยเริ่มจากการให้ความรู้โดยวิทยากร ก่อนที่จะลงมือปฏิบัติทั้งการปฏิบัติร่วมกันและแยกเป็นรายบุคคลในช่วงท้าย โดยเฉพาะการได้รับคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิในโรงเรียนเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาที่พัฒนาขึ้น รวมทั้งการดำเนินการต่อเนื่องไปสู่การสร้างตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้และการนำไปทดลองสอนของครูกลุ่มเป้าหมายนั้น โดยมีการนิเทศติดตาม ซึ่งถือเป็นการสะท้อนผลการปฏิบัติที่สำคัญ การดำเนินการทั้งหมดนี้ย่อมส่งผลให้ครูกลุ่มเป้าหมายมีความสามารถที่จะพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้สำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ การที่ครูกลุ่มเป้าหมายผ่านการการฝึกอบรมและนิเทศติดตามจนสามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานี้ สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาประสิทธิภาพครู ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคของข้อมูลข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ที่ครูควรจะต้องได้รับการพัฒนาตนเองเพื่อความเป็นมืออาชีพ ปรับปรุงให้เข้ากับความรู้ใหม่ ๆ เพื่อให้มีสมรรถนะใหม่ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จของโรงเรียนในการจัดการเรียน

การสอน โดยความสามารถของครูขึ้นอยู่กับคุณลักษณะ สมรรถนะ การปฏิบัติ ประสบการณ์ และการเรียนรู้ของครูเป็นสำคัญ (Cheng, 1998 : 1 - 10) นั่นก็คือความสามารถของครูในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้สำเร็จ ขึ้นกับคุณลักษณะอันเป็นความรู้เดิมของครูกลุ่มเป้าหมาย ผสมผสานกับการได้รับการพัฒนานั้นเอง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ ประมง บุญโพธิ์ (2548 : 86) ที่ได้วิจัยเพื่อพัฒนาครูด้านการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ในโรงเรียนแห่งหนึ่งของจังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการและมีการนิเทศติดตามงานในลักษณะของการประเมิน โดยผลการวิจัยพบว่าความรู้ความสามารถในการทำหลักสูตรท้องถิ่นของครูเพิ่มมากขึ้น และครูสามารถพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาได้เป็นผลสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ สามารถพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้ ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจึงควรพิจารณานำการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้เป็นวิธีดำเนินการ เพราะวิธีดังกล่าวเป็นการปฏิบัติอย่างมีขั้นตอน และการดำเนินการสามารถกำหนดให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี เนื่องจากมีขั้นตอนของการวางแผนที่ต้องคำนึงถึงสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ในขั้นปฏิบัติและสังเกตก็สามารถสร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียน และมีการสะท้อนผลซึ่งถือเป็นการประเมินและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาครูในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา โดยใช้กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศติดตาม สามารถทำให้ครูได้รับการพัฒนาจนสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนั้นหากทางโรงเรียนต้องการพัฒนาครูในด้านต่าง ๆ ก็สามารถพิจารณากลยุทธ์ดังกล่าวมาเป็นวิธีการในการพัฒนาได้

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมการฝึกอบรม เช่น การบรรยายให้ความรู้โดยวิทยากร การร่วมกันทำงานเป็นกลุ่มในเชิงคิดวิเคราะห์ การทำงานเฉพาะรายโดยนำเอาผลงานกลุ่มมาประยุกต์ใช้ และการนำเสนอผลงานและให้ข้อเสนอแนะ จะมีผลให้ความรู้ของผู้เข้ารับการอบรมสูงขึ้นก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำกิจกรรมย่อยของการฝึกอบรมดังกล่าวเป็นแนวทางในการพัฒนาได้

1.4 จากผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมการนิเทศงาน โดยการให้ข้อเสนอแนะจาก ผู้เชี่ยวชาญ และการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมประเมินผลกันเอง ก่อนนำมาวิเคราะห์ข้อบกพร่อง ร่วมกัน สามารถทำให้การพัฒนาหลักสูตรมีความสมบูรณ์ ดังนั้น กิจกรรมของการนิเทศติดตาม โดยการผสมผสานการประเมินผลจากบุคคลภายในและภายนอก จึงสามารถใช้เป็นแนวทางในการประเมินผลและให้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อปรับปรุงสิ่งที่กำลังพัฒนานั้นให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้ในการพัฒนาครู เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในกลุ่มสาระอื่น ๆ ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระในโรงเรียน เพื่อให้หลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ในทุกกลุ่มสาระวิชา

2.2 ในการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ในกลุ่มสาระวิชา ที่เน้นประสบการณ์ หรือการพัฒนาทักษะ อาจใช้กิจกรรมระหว่างการอบรมอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น การศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อจะให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มีโอกาเรียนรู้อะไรใหม่ ๆ เพิ่มเติมขึ้นมาได้